

Олена В. Баула¹, Олена М. Лютак²

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У СФЕРИ БІЗНЕС-ДІЯЛЬНОСТІ

У статті охарактеризовано основні аспекти інвестиційного клімату країни, проаналізовано місце України в міжнародних рейтингах, що відображають інституційну ефективність вітчизняної політики залучення іноземних інвестицій у сфері бізнес-діяльності та перешкоди для іноземних інвестицій в Україні. Аргументовано необхідність кардинальних реформ у напрямі покращення інноваційно-інвестиційного розвитку країни і «піраміду реформ» та механізм її реалізації.

Ключові слова: інвестиції; інвестиційний клімат; інституційна ефективність інвестиційної політики; міжнародні рейтинги; інституції.

Рис. 2. Таб. 1. Літ. 18.

DOI 10.32752/1993-6788-2019-1-218-16-27

Елена В. Баула, Елена М. Лютак

НАПРАВЛЕНИЯ ПОВЫШЕНИЯ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В ОБЛАСТИ БИЗНЕС-ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье охарактеризованы основные аспекты инвестиционного климата страны, проанализированы место Украины в международных рейтингах, отражающих институциональную эффективность отечественной политики привлечения иностранных инвестиций в сферы бизнес-деятельности и препятствий для иностранных инвестиций в Украину. Аргументировано необходимость кардинальных реформ в направлении улучшения инновационно-инвестиционного развития страны и «пирамиду реформ» и механизм ее реализации.

Ключевые слова: инвестиции; инвестиционный климат; институциональная эффективность инвестиционной политики; международные рейтинги; институты.

Olena V. Baula, Olena M. Lutak

AREAS OF IMPROVEMENT OF INSTITUTIONAL EFFICIENCY OF DOMESTIC POLICY INVOLVING FOREIGN INVESTMENTS IN THE BUSINESS AREA

The article describes the main aspects of the country's investment climate, analyzes the place of Ukraine in the international rankings, reflecting the institutional effectiveness of the domestic policy of attracting foreign investment in business and obstacles to foreign investment in Ukraine. The need for drastic reforms to improve the country's innovation and investment development and the "reform pyramid" and the mechanism for its implementation have been substantiated.

Keywords: investment; investment climate; institutional effectiveness of investment policy; international ratings; institutions.

Peer-reviewed, approved and placed: 10.08.2019.

Постановка проблеми. За умов фінансової нестійкості, зростаючої державної заборгованості, зниження рівня реальних доходів населення, стагнації

¹ Lutsk National Technical University. Lutsk. Ukraine.

² Lutsk National Technical University. Lutsk. Ukraine.

інноваційної діяльності, що спостерігається в Україні, а також під впливом інтеграційних та глобалізаційних процесів, що спостерігаються у сучасному світовому господарстві, інвестиції набувають виняткового значення для вітчизняної економіки. Саме від ефективності здійснення інвестиційної політики на сучасному етапі залежить можливість інтеграції України в європейський соціально-економічний простір, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, як первинної ланки національної економіки. Для активізації внутрішньої інвестиційної активності вітчизняних підприємств та залучення іноземних інвесторів держава повинна забезпечити реалізацію виваженої інвестиційної політики для забезпечення сприятливого ділового клімату в країні, розвитку інфраструктурного забезпечення інвестиційних процесів тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основою дослідження порівняльної інституційної ефективності вітчизняної політики залучення іноземних інвестицій у сфері бізнес-діяльності є позиції України у різноманітних міжнародних рейтингах, що розробляються міжнародними організаціями, рейтинговими агентствами, аналітичними платформами. Саме тому, в основу аналітичного обґрунтування ефективності вітчизняної інвестиційної політики покладені офіційні матеріали міжнародних [5-9; 12; 15] та вітчизняних [4; 10; 11; 13; 14] інститутів, а також напрацювання таких вчених як В.М. Герзанич [1], Дикий Н. О. [3], А.Г. Маслоу [16] А.В. Колєватова [2] та ін. Аналіз досліджень дає підстави стверджувати, що недостатня увага науковців приділена дослідженню інституційної ефективності вітчизняної політики залучення іноземних інвестицій у сфері бізнес-діяльності.

Мета дослідження. Основною метою дослідження є розкриття основних аспектів інвестиційного клімату України, проаналізувати місце України в міжнародних рейтингах, що відображають інституційну ефективність вітчизняної політики залучення іноземних інвестицій у сфері бізнес-діяльності та перешкод для іноземних інвестицій в Україні, а також окреслити напрями покращення інноваційно-інвестиційного розвитку України.

Основні результати дослідження. Ефективне реформування економіки нашої країни, її структурне перетворення із забезпеченням якісного розвитку, оновлення ринкової та соціальної інфраструктури неможливі без належного інвестування. Чим воно активніше, тим швидшими є темпи відтворення та ринкові перетворення.

Сучасні економічні реалії свідчать про те, що українська економіка щонайменше на 50% характеризується як «тіньова». Причина полягає в слабкості державних інститутів та законодавчої системи. Очевидно, що в таких умовах існує ризик репатріації «брудного» капіталу.

Складний інвестиційний клімат в Україні включає в себе адміністративні перешкоди, складну систему ліцензування, високий рівень оподаткування і реструктурні функції податкової адміністрації. З огляду на це у світі є більш привабливі для інвесторів країни, ніж Україна.

Реальна економічна ситуація та стан залучення прямих іноземних інвестицій в Україні значно ускладнюють інвестиційну діяльність. Наявний обсяг вкладень не забезпечує передумов економічного зростання і навіть

повноцінного відтворення їх наявного стану. На інвестиційну привабливість значно впливає не лише загальний стан економіки країни, а й умови ведення бізнесу, зокрема ступінь втручання держави та рівень корупції [1].

За останні 5 років обсяг інвестицій із країн ЄС значно збільшився, щодо країн СНД — спостерігається значне скорочення обсягу прямих іноземних інвестицій. При цьому перспективи іноземної інвестиційної діяльності в Україні здебільшого визначаються обсягами та структурою вже накопиченого в країні іноземного капіталу [2]. У 2014 році в Україні прослідковувався спадний інвестиційний тренд: інвестиції на початок 2015 році становили 76% інвестицій на початок 2014 року. І лише з 2017 року почали прослідковуватися певні позитивні зрушення щодо збільшення потоків іноземних інвестицій в економіку України [3]. Обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну у вигляді акціонерного капіталу на кінець 2018 року становив 32,29 млрд дол. США, що на 0,69 млрд дол. США, або на 2,2%, перевищує показник на початок того ж року [4].

Глобалізація фінансових ринків перетворила фінансові відносини в самостійний фактор розвитку світової економіки, де офшорний капітал можна розглядати як особливу форму руху фінансового капіталу.

Україна входить до рейтингу тридцяти країн з найбільш сприятливим для офшорів кліматом. Найбільш активно відбувається взаємодія з такими офшорними зонами як Кіпр, Віргінські острови та Швейцарія. Велика частка інвестицій, що надходить до України становить реінвестований український капітал. Задля посилення контролю за операціями з офшорами КМУ було складено перелік діючих офшорів, операції з якими будуть відстежуватись і оподатковуватись. Якими будуть офшорні зони в майбутньому передбачити важко, проте можна припустити, що діяльність офшорів буде легалізовуватись і на зміну «чорним» офшорам прийдуть цивілізовані зони, які ставитимуть за ціль діяльність в межах закону, а не кримінал. Проте, на нашу думку, радикальні міри боротьби з «чорними» офшорами, на кшталт їх закриття, не принесє очікуваного успіху, оскільки на даному етапі розвитку, держави володіють достатньою інформацією про них і, при бажанні, можуть здійснювати обмежений контроль за їх діяльністю, а у випадку закриття, світова економіка піде ще більше в тінь, виникнуть нові маловідомі, неконтрольовані території.

Україна має певний ступінь привабливості для іноземних інвесторів, вона не знаходиться осторонь світових процесів, є достатньо інтегрованою у світове господарство, однак порушення макростабільності, недовіра до судів, корупція, політичні катаклізми, «гібридна війна» з РФ, анексія АР Крим має свій відголос в Україні і є реальними перешкодами для іноземних інвестицій. Дані процеси відображаються на місці України у міжнародних рейтингах, зважаючи на які іноземні інвестори приймають рішення про інвестування.

В таблиці 1 розглянемо динаміку місця України у міжнародних рейтингах, що засвідчують порівняльний рівень інституційної ефективності інвестиційної політики країни.

Рейтинг економічної свободи — це один з важливих міжнародних рейтингів, який враховує 12 свобод. Згідно даного рейтингу країни градуються на категорії: з вільною економікою, переважно вільною економікою, помірно вільною економікою, невольною і депресивною економікою.

На даний час наша країна знаходиться в групі країн з переважно невеликою економікою. Україна оцінена останньою серед країн Європи. За даними 2018 року Україна займає 148 позицію серед 178 країн, а її рейтинг нижчий регіональних за загальносвітовими показниками.

Таблиця 1. Місце України в міжнародних рейтингах, що відображають інституційну ефективність вітчизняної політики залучення іноземних інвестицій, складено за джерелами [5-10]

Рік	Рейтинг економічної свободи		Рейтинг легкості ведення бізнесу	Кредитний рейтинг агентства Moody's Investors Service	Індекс глобальної конкурентоспроможності	Індекс інвестиційної привабливості України	
	значення	зміна, %	місце серед 190 країн		місце серед в середньому 140 країн	станом на кінець року	абсолютна зміна
2007	51,5	-	139	—	69	—	—
2008	51,0	-0,97	145	—	73	—	—
2009	48,8	-4,31	142	—	72	2,57	—
2010	46,4	-4,92	147	—	82	3,28	0,71
2011	45,8	-1,29	145	—	89	2,56	-0,72
2012	46,1	0,66	152	—	82	2,12	-0,44
2013	46,3	0,43	137	—	73	1,81	-0,31
2014	49,3	6,48	112	Саа 3, прогноз стабільний	84	2,50	0,69
2015	46,9	-4,87	96	Саа 3, прогноз стабільний	77	2,57	0,07
2016	46,8	-0,21	83	Саа 2, прогноз позитивний	79	2,85	0,28
2017	48,1	2,78	80	Саа 2, прогноз позитивний	85	3,03	0,18
2018	51,9 148 місце з 178 країн	7,90	76	Саа 1, прогноз стабільний	81	3,10	0,07

Згідно досліджень Українського інституту аналізу та менеджменту політики за останні роки вітчизняна економіка серйозно похитнулася в результаті анексії Криму та збройного конфлікту на Донбасі, однак відзначається, що Україна досягла значного прогресу в реформуванні — стала більш демократичною та прозорою (підтвердженням цього є факт підвищення значення рейтингу економічної свободи у 2018 році відносно 2017 року на 7,9%). Однак, дослідники центру наголошують на необхідності боротьби з корупцією, розвитку ринків капіталу, приватизації державних підприємств і вдосконаленні законодавчої бази і верховенства права [11].

Рейтинг Світового банку «Doing Business» (рейтинг легкості ведення бізнесу) — це результат щорічного дослідження, що оцінює простоту ведення підприємницької діяльності за десятьма показниками у 190 країнах світу.

Компоненти рейтингу оцінюють нормативні акти, що регулюють діяльність малих і середніх підприємств протягом усього життєвого циклу, та їх фактичне використання на практиці [12].

Як видно з даних таблиці 1 Україна значно покращила свої позиції за міжнародним рейтингом легкості ведення бізнесу за досліджуваний період (за рік наша країна покращила свою позицію в рейтингу легкості ведення бізнесу на 4 позиції, піднявшись з 80 на 76 сходинку). Позитивні зрушення відбулися в 4 з 10 основних складових рейтингу. При чому суттєве покращення позицій можна відмітити лише у двох з них – «отримання дозволу на будівництво» за яким ми посіли 35 місце, проти 140 у рейтингу 2017 року та за показником «оподаткування» (43 місце, проти 84). Однак, якщо порівнювати України з країнами колишнього соціалістичного табору, то приводу для особливого втішання не має: умови ведення бізнесу в Україні залишаються одними з найгірших як у Західній так і у Східній Європі (за даними 2018 року, наприклад, Білорусь зайняла 37 місце, Грузія – 6 місце) [12].

Однак, аналітики та експерти відзначають, що в більшості випадків значення даного рейтингу перебільшено. Згідно даного рейтингу бізнес-клімат Казахстану є більш комфортнішим ніж в Японії. Саме тому експерти відзначають, що високі позиції у даному рейтингу не завжди є ознакою ефективності економічних та інституційних перетворень в країні. Так, в Україні згідно проведених на початку 2018 року незалежною аналітичною платформою Vox Ukraine досліджень, протягом 2013–2017 рр. в бізнес-кліматі відбулися як позитивні (збільшилась кількість розслідувань випадків ухилення від сплати податків, покращилась процедура отримання дозволу на будівництво) так і негативні (почастішали випадки арешту майна бізнесу) зміни. Найгірші місця Україна за даним рейтингом посідає за показниками підключення приміщення до систем енергозабезпечення Україна (128 місце), міжнародної торгівлі (119 місце). Тому, вважаємо, що хоча і відбуваються в Україні деякі покращення бізнес – середовища, однак воно наразі ще не ідеальне і недостатньо привабливе для іноземних інвесторів, адже, як доводить практика, інвестиційні проекти в країнах з рейтингом легкості ведення бізнесу нижчим 20 місця не користуються популярністю серед іноземних інвесторів.

Позитивні прогнози для України відображено у кредитному рейтингу міжнародного рейтингового агентства Moody's, яке підвищило рейтинг України з Саа2 до Саа1. Окрім того прогноз за рейтингами змінився на «стабільний» з «позитивного». Було також названо чинники позитивних прогнозів для України: досягнення Україною і МВФ угоди про нову програму кредитування Stand-By; позитивні очікування щодо зниження рівня корупції завдяки реформам у країні; посилення протидії України у ході конфлікту з Росією. Серед негативних аспектів кредитного рейтингу України названо суттєву залежність від фінансування МВФ [13].

Міжнародне рейтингове агентство Standard & Poor's також у 2018 році підтвердило кредитний рейтинг України в іноземній та національній валютах на рівні «В-/В» з прогнозом «стабільний» [14].

В рейтингу Глобального індексу конкурентоспроможності, який вже більше чотирьох десятиліть визначається Центром Всесвітнього економічного

форуму з глобальної конкурентоспроможності та продуктивності, Україна за результатами 2017–2018 рр. піднялась на 4 позиції і посіла 81 місце серед 137 країн світу [15]. Серед змінних даного індексу окреме місце відведено якості інституцій. За результатами 2017–2018рр. Україна погіршила свої позиції у 4 з 12 основних показників індексу. Однак за складовою «Інституції» з 2015 року відбувається нарощення позицій України: 130 місце у 2015–2016рр., 129 місце 2016–2017рр., 118 місце 2017–2018рр. Аналогічні тенденції стосуються змінної «Макроекономічне середовище»: відповідно 134, 128 та 121 місце.

Незважаючи на певні покращення, як бачимо з аналітичних даних, позиції України в Глобальному індексі конкурентоспроможності залишають бажати кращого. У 2017–2018рр. в Україні найгірші позиції за оцінкою міцності банків (130 місце), за регулюванням фондових бірж (134 місце), за якістю доріг (130 місце), за інфляційними змінами та за здатністю країни утримувати таланти (129 місце), за захистом права власності (128 місце). Негативними факторами для ведення бізнесу у нашій країні визначено: інфляцію, корупцію, політичну нестабільність, високі податкові ставки, складність податкового законодавства, нестабільність урядів, ускладнений доступ до фінансів, неефективну державну бюрократію, регулювання валютного ринку, недостатню освіченість працівників, погану етику робочої сили, недостатню здатність до інновацій, обмежувальне регулювання ринку праці, невідповідну якість інфраструктури, злочинність та крадіжки, низьку якість охорони здоров'я [8].

Як видно, значна частина негативних факторів ведення бізнесу в Україні мають інституційну природу. З результатів визначення позицій України за індексом глобальної конкурентоспроможності можна стверджувати, що інституційна ефективність вітчизняної економічної політики залишається на досить низькому рівні в порівнянні з розвиненими країнами (десятка лідерів: Швейцарія, США, Сінгапур, Нідерланди, Німеччина, Гонконг, Швеція, Великобританія, Японія та Фінляндія).

Ще одним вагомим світовим рейтинговим показником для нашого дослідження є Індекс інвестиційної привабливості – це оцінка інвестиційної привабливості України, що проводиться Європейською Бізнес-асоціацією і ґрунтується на характеристиці інвестиційного клімату як сукупності політичних, економічних, законодавчих, регуляторних та інших чинників, що в кінцевому рахунку визначають ступінь ризику капіталовкладень та можливість їх ефективного використання. Індекс складається із трьох компонентів: оцінка інвесторами попереднього періоду, прогнози на майбутнє, оцінка станом на зараз. Позначка три вважається нейтральною, показники вище трьох свідчать про позитивні зрушення. За 2018 р. Індекс інвестиційної привабливості України склав 3,1 з можливих 5 балів. Це означає, що Україна на даний час за індексом знаходиться в нейтральній площині [10].

Виконавчий директор Європейської Бізнес - Асоціації Анна Дерев'янка позиції України за індексом інвестиційної привабливості коментує так, що «позитивні зрушення є. Наприклад, незадоволених інвесткліматом у 2017 році було 58%, зараз їх кількість на 20% зменшилась – це суттєво. Але маємо ще

багато над чим працювати. 38% інвесторів досі незадоволені бізнес-кліматом. Бачимо сигнал того, що в країні поступово починають відбуватись зміни, але темпів збавляти не можна. Найбільша причина незадоволення – високий рівень корупції. Про це говорить 46,1% підприємців. На другому місці – відсутність довіри до судової системи (40,6%), на третьому – відсутність земельної реформи (35,9%)» [10].

Таким чином, оцінка місця України в основних міжнародних рейтингах, доводить те, що рівень інституційної ефективності вітчизняної економічної політики загалом та інвестиційної зокрема потребує удосконалення.

Що стосується інвестиційного простору України, то його інституційне середовище характеризується неоднорідністю інституцій, що перебувають на різних етапах розвитку; асинхронністю їхнього функціонування, обумовленою циклічністю інституційного розвитку; дискретністю перетворень, пов'язаних зі ступенем підготовленості суб'єктів і агентів до зміни звичних норм і правил. Як відомо, інституції можуть знижувати трансакційні витрати інвесторів за допомогою стабілізаційних факторів в інституційному середовищі забезпеченості впевненості під час обміну правами власності та створення стабільної структури для здійснення трансакцій.

Так, за результатами дослідження місця України у міжнародних рейтингах, які у своїй структурі досліджують якість суспільно-політичних інститутів та якість інституційного середовища, Україна займає одні з найнижчих місць серед європейських держав.

За результатами опитування іноземних інвесторів у 2018 році, яке щороку проводять Європейська бізнес-асоціація, Dragon Capital та Центр економічних стратегій було названо «Топ 10 перешкод для іноземних інвестицій в Україні» (рис. 1).

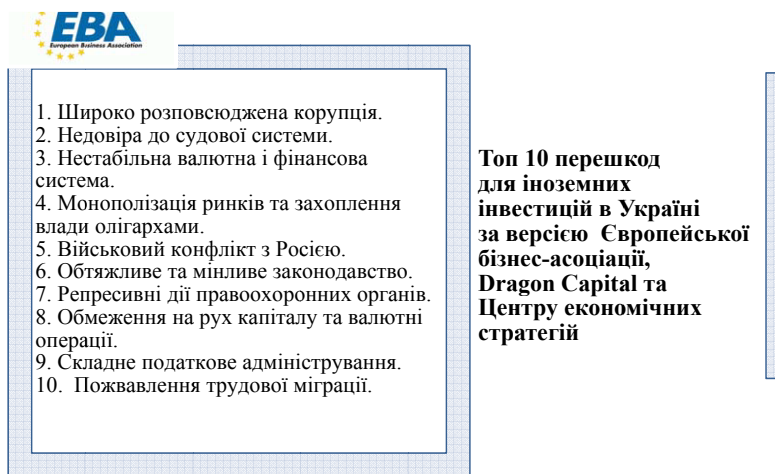

Рис. 1. Топ 10 перешкод для іноземних інвестицій в Україні у 2018 р. за результатами опитування іноземних інвесторів Європейською бізнес-асоціацією, Dragon Capital та Центром економічних стратегій [16]

За цих умов президент Європейської бізнес-асоціації Томаш Фіала закликає уряд України вдатися до кількох пріоритетних кроків, щоб привабити інвесторів: «Потрібно забезпечити верховенство права і справедливість, суттєво скоротити корупцію у правоохоронних органах і в судах. Торік керівництво країни обіцяло нам створити Національне бюро фінансових розслідувань. На жаль, цього не сталося, і навіть наші зауваження до законопроекту не були враховані». Томаш Фіала уточнює, що бюджетна й фінансова політика в Україні є досить ефективною, але розміри золотовалютних резервів перебувають «на межі» через ослаблення гривні та зусилля НБУ для зменшення валютних коливань [15].

Все вище наведене дає можливість зробити висновок про низьку ефективність вітчизняної політики залучення іноземних інвестицій у сфери бізнес-діяльності України.

В умовах сформованої в Україні інституційно неефективної інвестиційної політики вітчизняні сфери бізнес-діяльності недоотримують капіталовкладень. Несприятливе інвестиційне середовище за умови відсутності чіткої специфікації прав власності, справедливого доступу до ресурсів, розподілу благ, податкового навантаження тощо в суспільстві виникла потреба у кардинальних інституційних змінах для розбудови цивілізованого інституційного середовища за світовими зразками та формування сприятливого інвестиційного клімату в країні.

Зрозуміло, що Україні необхідна модернізація економіки та інвестиційні вливання в усі сфери економічної діяльності. Промисловість, будівництво, транспорт і зв'язок, охорона здоров'я, екологія – кожен з цих напрямів потребує значних інвестиційних ресурсів. Проте у Державному бюджеті з року в рік бракує коштів на видатки в даних напрямках, тому інвестиційний розвиток нашої держави значною мірою поступається рівню інвестиційного розвитку європейських країн.

На основі наведених вище даних, можна дійти висновку, що економіка України досить приваблива для іноземних інвесторів. Саме це є поштовхом до подальших змін, оскільки наразі нашій державі необхідна підтримка з боку розвинених країн, які вже багато років за допомогою ринкових механізмів успішно регулюють власну економіку та мають ресурси для інвестування розвитку інших країн. Це надасть можливість Україні налагодити міжнародні відносини, зміцнити позиції на світовому ринку, підвищити рівень інноваційного розвитку та використовувати найновіші технології, що створить підґрунтя для модернізації економіки.

За умови недостатності капіталовкладень у вітчизняну економіку на руках у населення знаходиться кілька десятків мільярдів готівкових доларів. Зрозуміло, що в таких умовах процвітає тіньова економіка за рахунок постійного пригноблення білої економіки. Здавалося б значні кошти, однак українські громадяни не поспішають заощадження перетворювати на приватні інвестиції. На наш погляд, це може пояснюватися такими причинами:

- по-перше, готівкові кошти населення в переважній масі не носять інвестиційного характеру, радше виступають ресурсом «на чорний день» та вирівнюють потік споживання в умовах нестійкого курсу національної валюти;

- по-друге, особливостями внутрішнього інвестиційного клімату тощо. Недостатність національних інвестиційних ресурсів спонукає дедалі частіше звертатися до закордонних джерел. Від часу отримання незалежності і до нині інвестиційний клімат в Україні можна характеризувати словами – «бажав би бути кращим».

Ніхто не заперечуватиме того, що за роки незалежності, Україна перебувала у стані перманентного реформування. Не варто вважати, що абсолютно всі реформи були недолугими. Чому ж тоді немає позитивного ефекту від їх проведення та не спостерігається покращення інвестиційного клімату в країні? Це питання аж ні як не є риторичним. Відповідь полягає у послідовності проведення таких заходів. Вдало спланована та зреалізована одна реформа конче вимагає проведення доповнюючи реформ, при цьому проведених у суворій послідовності (ранжуванні реформ) та у певний час.

Підтвердження такої позиції може слугувати історико-економічний досвід проведення реформ «економічного дива» у Японії та ФРН після Другої світової війни, який доводить, що запорукою феномену «економічного дива» виступають вдало сплановані та проведені комплексні реформи з наголосом на інноваційно-інвестиційній моделі розвитку економіки. Пропонуємо встановити певну залежність у перебігу реформ, спрямованих на покращення інноваційно-інвестиційного розвитку в Україні, шляхом екстраполяції «піраміди потреб» А. Маслоу в реформаторську площину. Теорія мотивації по А. Маслоу була сформульована у 40-х роках минулого століття. У людей, згідно цієї теорії постійно виникають різні потреби, які можна об'єднати в групи ієрархії. А. Маслоу виділяв п'ять таких груп і представив їх у вигляді піраміди [16]. Пропонована нами, так звана «Піраміда реформ», подана на рис. 2.

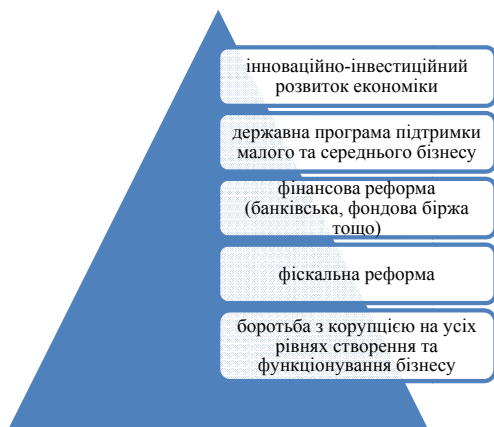

Рис. 2. «Піраміда реформ» [16]

Якщо повернути піраміду, то пропоновані реформи втрачають будь-який сенс і результату чекати марна справа [17, с. 19]. Експерти ЄС засвідчують, що за умов здійснення орієнтованої на результат інноваційної політики в Україні, залучення до неї підприємницького сектору, здійснення

реальних структурних змін в економіці, спрямованих на технологічну модернізацію вітчизняного господарства, мотивування до впровадження інновацій усіх зацікавлених суб'єктів, стримування «відтоку мізків» із країни, значний приріст реального ВВП відбудеться в найближчій перспективі. Крім того, є можливість отримати лідерство у групі країн «Помірні інноватори» (згідно з класифікацією інноваційного табло ЄС) до 2020 р., тобто досягти інтегральних показників інноваційного розвитку, що на тепер характерні для Норвегії, Італії, Чехії, Португалії, Іспанії, Греції, Кіпру, Угорщини, Литви та інших країн [18, с. 27].

Висновки. Таким чином, основними інструментами підвищення інституційної ефективності інвестиційної політики в Україні за умов глобалізації та інтернаціоналізації світового господарства має стати реальне, а не декларативне поліпшення інвестиційного клімату, зменшення бюрократичних процедур для інвесторів, спрощення регуляторно-реєстраційних вимог і вжиття радикальних заходів щодо дієвого захисту прав інвесторів. Виходом із ситуації є обґрунтування раціональної інвестиційної політики, в якій пріоритет матимуть система державного регулювання і реформування структури власності на основі приватизації та концепція технічного переоснащення промислового виробництва із залученням коштів іноземних інвесторів.

1. Герзанич В.М. Основні недоліки та проблеми залучення іноземних інвестицій в Україні. Ефективна економіка. 2014. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/n=4&y=2014> (дата звернення: 21.02.2019).

Herzanych V.M. Osnovni nedoliki ta problemy zaluchennia inozemnykh investytsii v Ukraini [Major disadvantages and problems of attracting foreign investments in Ukraine] Efektyvna ekonomika. - Effective economics. 2014. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/n=4&y=2014>. [in Ukrainian].

2. Колеватова А.В. Сучасний стан залучення іноземних інвестицій в економіку України. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомилинського, 2018. Випуск 22. С. 1080-1084. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/200.pdf>. (дата звернення: 21.02.2019).

Kolevatova A.V. Suchasnyi stan zaluchennia inozemnykh investytsii v ekonomiku Ukrainy [The current state of attraction of foreign investments in the economy of Ukraine]. Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky. Global and national problems of econom. Nikolaev: Nikolaev National University of V.A. Sukhomlinsky, 2018. Issue 22. P. 1080-1084. [in Ukrainian].

3. Дикий Н. О. Залучення іноземних інвестицій в економіку України. Ефективна економіка. 2017. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/oop=1&z=5904> (дата звернення: 22.02.2019).

Dyki N. O. Zaluchennia inozemnykh investytsii v ekonomiku Ukrainy [Attraction of foreign investments in the economy of Ukraine]. Efektyvna ekonomika. - Effective economics. 2017. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/oop=1&z=5904>. [in Ukrainian].

4. Держстат: приплив прямих іноземних інвестицій в 2018 році склав \$0,7 млрд. URL: <http://finbalance.com.ua/news/Derzhstat-pripliv-pryamikh-inozemnykh-investitsiy-v-2018-rotsi-priskorivnya-do-07-mlrd> (дата звернення: 30.07.2019).

GosStat: FDI inflows in 2018 amounted to \$ 0.7 billion. URL: <http://finbalance.com.ua/news/Derzhstat-pripliv-pryamikh-inozemnykh-investitsiy-v-2018-rotsi-priskorivnya-do-07-mlrd>. [in Ukrainian].

5. Украина – индекс экономической свободы. Кноэма. URL: <https://knoema.ru/atlas/Украина/Индекс-экономической-свободы=2.155881272.204584354.155111127-477900222.1517845736>. (дата звернення: 25.02.2019).

Ukraine is an index of economic freedom. Knoem. URL: <https://knoema.ru/atlas=2.155881272.204584354.155111127-477900222.1517845736>. [in Russian].

6. The Doing Business Report, 2007-2018. The World Bank. URL: <http://russian.doingbusiness.org/ru/rankings> (дата звернення: 26.02.2019).

7. Moody's підвищило рейтинг України. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/moody-s-povysilo-reyting-ukrainy-1545495152.html>. (дата звернення: 01.03.2019).

Moody's upgraded Ukraine. <https://www.rbc.ua/ukr/news/moody-s-povysilo-reyting-ukrainy-1545495152.html>. [in Ukrainian].

8. Позиція України в рейтингу країн світу за Індексом глобальної конкурентоспроможності 2017-2018. Економічний дискусійний клуб. URL: <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciya-ukrainy-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-2>. (дата звернення: 01.03.2019).

Ukraine's position in the ranking of the countries of the world according to the Global Competitiveness Index 2017-2018. Ekonomichnyy diskusiynyy klub. - Economic Discussion Club. URL: <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciya-ukrainy-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-2>. [in Ukrainian].

9. World. Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/reports/> (дата звернення: 01.03.2019).

10. Індекс інвестиційної привабливості України тримається в нейтральній площині. Fin Post. URL: <https://finpost.com.ua/news/9159>. (дата звернення: 01.03.2019).

The index of investment attractiveness of Ukraine is kept in the neutral plane. Fin Post. URL: <https://finpost.com.ua/news/9159>. [in Ukrainian].

11. Україна в міжнародних рейтингах. Український інститут аналізу та менеджменту політики. URL: <https://uiamp.org.ua/ukrayina-v-mizhnarodnih-reytingah>. (дата звернення: 26.02.2019).

Ukraine in international ratings. Ukrayinsokyy instytut analizu ta menedzhmentu polityky. - Ukrainian Institute for Policy Analysis and Management. URL: <https://uiamp.org.ua/ukrayina-v-mizhnarodnih-reytingah>. [in Ukrainian].

12. Doing Business-2018. Україна в рейтингу Світового банку легкості ведення бізнесу. Економічний дискусійний клуб. URL: <http://edclub.com.ua/analitika/doing-business-2018-ukrayina-v-reytingu-svitovogo-banku-legkosti-vedennya-biznesu>. (дата звернення: 26.02.2019).

Doing Business-2018. Ukraine in the ranking of the World Bank ease of doing business. Ekonomichnyy diskusiynyy klub. - Economic Discussion Club. URL: <http://edclub.com.ua/analitika/doing-business-2018-ukrayina-v-reytingu-svitovogo-banku-legkosti-vedennya-biznesu>. [in Ukrainian].

13. Бізнес-клімат в Україні поліпшився, але інвесторів немає: чому тако Etcetera. URL: <https://uk.etcetera.media/biznes-klimat-v-ukrayini-polipshivsvya-ale-investoriv-nemaye-chomutak.html>. (дата звернення: 26. 02. 2019).

Ukraine's business climate has improved, but there are no investors: why soo Etcetera. URL: <https://uk.etcetera.media/biznes-klimat-v-ukrayini-polipshivsvya-ale-investoriv-nemaye-chomutak.html>. [in Ukrainian].

14. Кредитні рейтинги державних цінних паперів - 2018. Міністерство фінансів України. URL: https://www.minfin.gov.ua/news/view/kredytyni-reytnhy-derzhavnykh-tsinnnykh-paperyv--ocategory=borg&subcate_gory=kredytyni-reytnyh. (дата звернення: 01.03.2019).

Credit Ratings of Government Securities - 2018. Ministerstvo finansiv Ukrayiny. - Ministry of Finance of Ukraine. URL: https://www.minfin.gov.ua/news/view/kredytyni-reytnhy-derzhavnykh-tsinnnykh-paperyv--ocategory=borg&subcate_gory=kredytyni-reytnyh. [in Ukrainian].

15. Дослідження: корупція, недовіра до судів та фінансової системи - основні гальма для інвестицій. Радіо свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-opytuvannia-investoriv/29496035.html>. (дата звернення: 02.03.2019).

Research: Corruption, mistrust of the courts and the financial system are the main brake on investment. Radio svoboda. - Radio freedom. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-opytuvannia-investoriv/29496035.html>. [in Ukrainian].

16. Маслоу А.Г. Теория человеческой мотивации (1943). Первоначально отпечатан в Psychological Review, 50, 370-396. URL: http://sergeychet.narod.ru/bibl_psy/hummotiv1943.htm (дата звернення: 02.03.2019).

Maslou A.G. Teoriya chelovecheskoj motivatsii (1943). [The theory of human motivation (1943)]. Pervonachal'no otpechatan v Psychological Review - Originally printed in Psychological Review, 50, 370-396. URL: http://sergeychet.narod.ru/bibl_psy/hummotiv1943.htm [in Russian].

17. Нікитюк Т.Л., Баула О.В. Інноваційно-інвестиційний розвиток України: сучасні реалії та необхідні зміни. Економічний часопис – XXI ст. 2015. №3-4(2). С.17-20.

Нукутуок Т.Л., Баула О.В. Innovatsiyno-investytsiynny rozvytok Ukrayiny: suchasni realiyyi ta neobkhdni zminy.[Innovation and investment development of Ukraine: current realities and necessary

changes]. *Ekonomichnyy chasopys – XXIst.* – Economic Journal - XXI century. 2015. №3-4(2). 17-20. [in Ukrainian].

18. *Баула О.В., Савош Л.В., Лютак О.М.* Перспективи інноваційного розвитку економіки України у контексті інноваційного табло. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Міжнародні економічні відносини та світове господарство".* 2017. Випуск 12, частина 1. С. 24-29.

Baula O., Savosh L., Liutak O., (2017). Prospects for innovative development of the Ukrainian economy in the context of the innovation scoreboard. *Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. International Economic Relations and World Economy Series. Issue 12, Part 1.* Pp. 24-29. [in Ukrainian].